

EJONS

International Journal on Mathematic, Engineering and Natural Sciences

(Ulusal Fen, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Dergisi)

<https://ejons.org/index.php/ejons>

e-ISSN: 2602 - 4136

Araştırma Makalesi

Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11221005>

Riskli Birimlerde Çalışan Hemşirelerin Hizmet İçi Eğitime İlişkin Görüşleri

Gamze SAATÇİ¹, Ayla ÜNSAL¹, Papatya KARAKURT^{2*}¹ Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Kırşehir.²Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Erzincan.*Sorumlu Yazar e-mail: pkarakurt@erzincan.edu.tr

Makale Tarihi

Geliş: 10.04.2024

Kabul: 15.05.2024

Anahtar Kelimeler

Hemşire,
Hizmet içi eğitim,
Yoğun bakım üniteleri

Öz: Bu araştırma, riskli birimlerde görev yapan hemşirelerin hizmet içi eğitim konusundaki görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı türde olan bu araştırmanın evrenini bir ildeki eğitim ve araştırma hastanesindeki riskli birimlerde çalışan 167 hemşire oluşturmuştur. Örneklem yönteminde gidilmeden ulaşılabilen ve araştırmayı kabul eden 151 hemşire ile araştırma tamamlanmıştır. Veriler, tanıtıcı özellikler soru formu ve hemşirelerin hizmet içi eğitime ilişkin görüşlerini değerlendirme formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde, sayı ve yüzde dağılımları ve ki-kare testi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalamaları 35.68 ± 7.92 , %70.9'u kadın, %76.2'si evli ve %53'ü lisans mezunudur. Hemşirelerden 22-35 yaş grubundakilerin yarısından fazlasının (%55.2) hizmet içi eğitim almak isterken, 36-49 yaş grubundakilerin çoğu (%71.4) istememektedir. Hizmet içi eğitim almak isteyen kadın hemşirelerin sayısı erkeklerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde fazla bulunurken, eğitim durumu lisans olan hemşirelerin hizmet içi eğitim almak isteme durumları da diğer eğitim durumundaki hemşirelere göre oldukça yüksek bulunmuştur. Çalışma süresi 16 yıldan fazla olan ve 6-10 yıl olan hemşirelerin hizmet içi eğitim almak isteme durumları da diğerlerinden fazla bulunurken, çalıştığı birimi seven ve hizmet içi eğitimi faydalı bulan hemşirelerin de hizmet içi eğitimi isteme durumları yüksek bulunmuştur. Hemşirelerin büyük çoğunluğunun hizmet içi eğitimi mesleki gelişimleri için önemli bulduğunu göstermektedir. Özellikle, kadın hemşireler hizmet içi eğitime daha fazla ilgi gösterirken, eğitim düzeyi yükseldikçe hizmet içi eğitime olan ilgi artmaktadır.

Atıf Künyesi: Saatçi, G., Ünsal, A. ve Karakurt, P. (2024). Riskli Birimlerde Çalışan Hemşirelerin Hizmet İçi Eğitime İlişkin Görüşleri, International Journal on Mathematic, Engineering and Natural Sciences, 8(2):191-201. **How to cite:** Saatçi, G., Ünsal, A. ve Karakurt, P. (2024). Views of Nurses Working in Risk Units About In-Service Training, International Journal on Mathematic, Engineering and Natural Sciences, 8(2):191-201

Views of Nurses Working in Risk Units About In-Service Training

Article Info

Received: 10.04.2024

Accepted: 15.05.2024

This research was conducted to determine the opinions of nurses working in risky units about in-service training. The population of this descriptive study consisted of 167 nurses working in risky units in a training and

Keywords

Intensive care units,
In-service training,
Nurse

research hospital in a province. The research was completed with 151 nurses who could be reached without using the sampling method and accepted the research. Data were collected with a descriptive characteristics questionnaire and a form to evaluate nurses' opinions on in-service training. Number and percentage distributions and chi-square test were used to analyze the data. The average age of the nurses participating in the study was 35.68 ± 7.92 , 70.9% were women, 76.2% were married and 53% had a bachelor's degree. While more than half the nurses in the 22-35 age group (55.2%) want to receive in-service training, most of the nurses in the 36-49 age group (71.4%) do not. While the number of female nurses who wanted to take in-service training was statistically significantly higher than men, the desire of nurses with a bachelor's degree to take in-service training was found to be significantly higher than nurses with other educational levels. While nurses who worked for more than 16 years and 6-10 years were more likely to want to take in-service training, nurses who liked the unit they worked in and found in-service training useful were also found to want to take in-service training. It shows that the majority of nurses find in-service training important for their professional development. In particular, female nurses show more interest in in-service training, and as the level of education increases, interest in in-service training increases.

1. Giriş

Sağlık çalışanlarının sürekli eğitimler ile kendini yenilemeleri Hizmet İçi Eğitim (HİE) olarak ifade edilmektedir (Aytaç, 2000). Sağlık bakım hizmetlerinin sürdürülebilirliği, sağlık çalışanlarının sürekli eğitimi ile mümkün kılınmaktadır. Hastanelerde, bakım verilen hasta grubu ve çalışan hemşireler açısından diğer birimlere göre daha çok risk taşıyan yerlerde HİE'in önemi büyüktür. Bu birimler 2007 yılında Resmî Gazetede yayınlanan Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurum ve Kuruluşlarında Görevli Personele Döner Sermaye Gelirlerinden Ek Ödeme Yapılmasına Dair Yönetmelik'te de belirtilmiştir. Yönetmeliğe göre hastanelerde özellik arz eden riskli birimler ameliyathane, yoğun bakım, yeni doğan, süt çocuğu, diyaliz ve acil servislerdir (www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/08/2007_0825-3). Bu birimlerde hasta bakımı daha karmaşık ve kritik durumlar içerir. HİE, hemşirelerin bu karmaşık ve sürekli değişen sağlık ihtiyaçlarına uyum sağlamalarını, en güncel ve etkili bakım yöntemlerini uygulamalarını sağlar. Bu nedenle HİE özellikle hastanelerin riskli birimlerinde hem hasta bakımının kalitesini artırmak hem de hemşirelerin mesleki gelişimlerini desteklemek için büyük önem taşımaktadır. HİE'ler hemşirelerin bilgi ve beceri seviyelerini artırarak, hasta bakım kalitesini iyileştirmekte ve sağlık hizmetlerinde bireysel ve kurumsal verimliliği, iş kazaları ve hatalarının önlenmesi, mesleki güven duygusunun gelişimi ve kurum içi ilişkilerin güçlenmesi gibi çeşitli alanlarda önemli faydalar sağlamaktadır (Kıskaç ve Babaoğlu, 2022).

HİE'lerin faydalı olması açısından hemşirelerin görüşleri büyük önem taşımaktadır. Hemşirelerin görüşleri, HİE'lerin etkinliğini artırmada kilit rol oynar. Çünkü bu görüşler, eğitim materyallerinin ve eğitim metodolojilerinin sürekli iyileştirilmesine, böylelikle hemşirelerin teorik bilgi ve klinik becerilerini en güncel uygulamalarla uyumlu hale getirmesine yardımcı olur. Dolayısıyla hemşirelerin görüşleri, eğitim programlarının içeriğinden sunum biçimine kadar her yönünün, hedeflenen sonuçlara ulaşmak üzere özelleştirilmesini sağlayan temel bir veri kaynağıdır (Yektatalab ve ark., 2020).

Literatürde hemşirelerin HİE'ye ilişkin görüşlerini inceleyen çeşitli çalışmalar yapılmıştır (Norushe vd., 2004; Özpulat, 2006; Çelen vd., 2007; Serbest ve Alıcı, 2010; Tan ve Koç, 2014; Savcı vd., 2021). Fakat riskli birimlerde çalışan hemşirelerin görüşlerini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma, riskli birimlerde görev yapan hemşirelerin HİE konusundaki görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

2.1.Araştırmanın Tipi

Araştırma tanımlayıcı bir çalışmadır.

2.2.Araştırmanın Yeri

Araştırma Kırşehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin riskli birimlerinde gerçekleştirilmiştir.

2.3.Araştırmanın Evreni/Örnekleme

Araştırmanın evrenini, Kırşehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin riskli birimlerinde çalışan toplam 167 hemşire oluşturmuştur. Araştırmada evrenden örneklem seçme yöntemine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden 167 hemşireye veri toplama araçları verilmiştir. Veri toplama araçlarını dolduran 151 hemşire araştırma kapsamına alınmıştır. Veri toplama araçlarının tam doldurulma düzeyi %90.4'tür.

2.4.Veriler Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulan tanıtıcı özellikler soru formu ve hemşirelerin HİE'ye ilişkin görüşlerini değerlendirme formu kullanılmıştır (Çelen vd., 2007; Serbest ve Alıcı, 2010; Savcı vd., 2021). Tanıtıcı özellikler soru formu; hemşirelerin yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu vb. gibi 10 sorudan oluşmaktadır. Hemşirelerin HİE'ye ilişkin görüşlerini değerlendirme formu ise; hemşirelerin HİE'yi almayı isteme, faydalı bulma, HİE'ye gönüllü katılma durumu vb. gibi 11 sorudan oluşmaktadır. Oluşturulan formların anlaşılabilirliğini test etmek için riskli birimlerde çalışmayan 11 hemşire üzerinde formların ön uygulaması yapılmış ve sorularda düzeltme ihtiyacı olmamıştır. Kendisine ön uygulama yapılan hemşirelerin verileri, çalışma kapsamına alınmamıştır.

2.5.Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri Nisan-Haziran 2022 tarihleri arasında yüz yüze toplanmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelere araştırmanın amacı ve önemi açıklanmıştır. Bazı birimlerde hemşire odasında hemşirelerin formları doldurması beklenmiştir. Hemşirelerin iş yoğunluğuna göre form verildiğinde dolduramayacak olan hemşirelerden gün planlaması istenmiş ve belirtilen günlerde gidilerek doldurulan formlar teslim alınmıştır.

2.6.Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizinde Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 25.0 paket programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı analizlerde sayı ve yüzde dağılımları; karşılaştırma analizlerde ise ki-kare testi kullanılmıştır. Sonuçlar %95 güven aralığında ve $p < .05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

2.7.Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için bir devlet üniversitesinin insan araştırmaları etik kurulundan etik kurul onayı (28.01.2022 tarih /Karar No: 01/01) ve çalışmanın yapıldığı hastaneden resmi izinler alınmıştır. Araştırmaya katılan hemşirelerden sözlü ve yazılı onam alınmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalamaları 35.68 ± 7.92 , %70.9'u kadın, %76.2'si evli ve %53'ü lisans mezunudur. Katılımcıların toplam çalışma süresi ortalama 14.03 ± 8.22 yıl iken şu anki birimlerinde çalışma süresi ortalama 6.94 ± 6.73 yıl olarak saptanmıştır. Katılımcıların %21.9'u acil servis, %17.9'u ameliyathane, %17.2'si genel yoğun bakım, %10.6'sı koroner yoğun bakım, %9.3'ü palyatif birimi, %7.3'ü diyaliz ünitesi, %6'sı yenidoğan yoğun bakım, %5.3'ü kardiyovasküler cerrahi yoğun bakım ve %4.6'sı süt çocuğu servisinde çalışmaktadır. Ayrıca katılımcıların %66.2'si çalıştığı birimde severek çalıştığını ifade etmiştir. Katılımcıların %89.4'ünün son 1 yılda katıldıkları HİE sayısı ortalama 2.64 ± 1.86 'dır (Tablo 1).

Tablo 1: Hemşirelerin Tanıtıcı Özellikleri (N=151)

Tanıtıcı Özellikler	Sayı	%	
Yaş (35.68±7.92, min=22, max=57)	22-35 yaş	68	45.0
	36-49 yaş	79	52.3
	50 yaş ve üzeri	4	2.6
Cinsiyet	Kadın	107	70.9
	Erkek	44	29.1
Medeni Durum	Evli	115	76.2
	Bekar	36	23.8
Eğitim Durumu	Lise	22	14.6
	Ön Lisans	44	29.1
	Lisans	80	53.0
	Yüksek Lisans	5	3.3
Toplam Çalışma Süresi (14.03±8.22, min=1, max=33)	1-5 yıl	25	16.6
	6-10 yıl	41	27.2
	11-15 yıl	31	20.5
	16-20 yıl	16	10.6
	21 yıl ve üzeri	38	25.2
Çalıştığı Birim	Acil	33	21.9
	Ameliyathane	27	17.9
	Genel yoğun bakım	26	17.2
	Koroner yoğun bakım	16	10.6
	Palyatif birimi	14	9.3
	Diyaliz ünitesi	11	7.3
	Yenidoğan yoğun bakım	9	6.0
	Kardiyovasküler cerrahi yoğun bakım	8	5.3
	Süt çocuğu servisi	7	4.6
	Şu Anki Biriminde Çalışma Süresi (6.94±6.73, min=1, max=33)	1-5 yıl	82
6-10 yıl		35	23.2
11-15 yıl		19	12.6
16-20 yıl		6	4
21 yıl ve üzeri		9	6
Çalıştığı Birimi Sevme Durumu	Seviyor	100	66.2
	Sevmiyor	14	9.3
	Kısmen Seviyor	37	24.5
Son 1 yılda katıldıkları HİE sayısı (2.64±1.86, min=1, max=10)	1-5 kez	135	89.4
	6-10 kez	7	4.6
Çalıştıkları birime özel HİE alma durumları	Aldı	80	53.0
	Almadı	69	45.7

Araştırmaya katılan hemşirelerin yalnızca %21.2'si HİE'ye gönüllü katılmakta ve %33.1'i HİE'yi faydalı bulmaktadır. Koç'un (2004) yaptığı çalışmada hemşirelerin çoğunluğu HİE'ye isteyerek katıldığını ifade etmiştir. Öztürk'ün (2008) yaptığı çalışmada hemşirelerin HİE'ye katılımlarının çoğunlukla gönüllü olduğu saptanmıştır. Kanber'in (2011) yaptığı araştırması incelendiğinde de hemşirelerin %76.7'sinin eğitime isteyerek katıldığı tespit edilmiştir. Birey HİE'nin gerekli olduğuna inanmıyorsa ve bu eğitimleri benimsemiyorsa başarılı bir öğretim gerçekleşemez. Bireyin eğitime istekli olması ve inanması gerekir (Tan ve Koç, 2014). Serbest ve Alıcı'nın (2010) yaptığı çalışmada işini seven,

işinden memnun olan ve kurumun eğitim faaliyetlerinden memnun olan hemşirelerin, HİE'e karşı daha olumlu düşüncelere sahip oldukları belirlenmiştir.

Hemşirelerin HİE formatlarına yönelik tercihleri üzerine yapılan çalışmalar, çevrimiçi seçenekler yerine yüz yüze öğrenme ortamlarını tercih etme yönünde bir eğilim olduğunu göstermektedir. Byungura ve diğerlerinin (2022) yaptığı çalışmada, çevrimiçi öğrenmenin esnekliği ve kolaylığı nedeniyle kabul görmesine rağmen, çevrimiçi öğrenmenin yüz yüze öğrenmeye kıyasla nispeten daha düşük olduğu vurgulanmıştır. Bu çalışmadaki hemşireler genel olarak çevrimiçi öğrenmeyi uygun bir eğitim çözümü olarak bulmuşlardır. Ancak algılanan etkinlik beklendiği kadar yüksek değildir. Bunun nedeni, çevrimiçi kurslarla ilgili deneyim eksikliği veya çevrimiçi öğrenme teknolojilerinin potansiyeline aşına olmama olabilir. Uhawenimana ve diğerlerinin (2023) yaptığı bir başka çalışmada hemşire ve ebelerin çoğu, bilgi işlem becerilerinin yetersiz olması ve güçlü internet ağına sürekli erişimlerinin bulunmaması nedeniyle sürekli mesleki eğitimlere online olarak erişmekte zorlandıklarını bildirmiştir. Uygulamalı eğitimlerin çevrimiçi zor olacağını ve etkili olmayacağını belirtmişlerdir. Hemşire ve ebelerin çoğunluğu yüz yüze eğitimleri online eğitimlere tercih etmiştir. Eğitimciler ve hemşireler arasındaki fiziksel etkileşimin, pratik beceriler gerektiren bazı konuların öğrenilmesini kolaylaştırdığını savunmuşlardır. Katılımcılar, çevrimiçi eğitimlerinin özellikle COVID-19 salgını gibi acil durumlarda faydalı olmasına rağmen yüz yüze eğitimlerin hemşire ve ebeleri ilgili konularda bilgi ve uygulamaya dönük becerilerle donatmada etkili olarak algılandığını belirtmiştir. Norushe ve diğerlerinin (2024) yaptığı çalışmada eğitim yöntemlerine yönelik tercihlerin de kuşak farklılıklarından etkilenebileceği; bazı grupların bu yöntemlere aşinalık ve rahatlık nedeniyle daha geleneksel, yüz yüze öğrenme ortamlarını tercih ettikleri belirtilmiştir. Bu çalışmada hemşirelerin %44.6'sı HİE'lerin klinik içinde, %44.1'i ise hastanede verilmesini istemekte, bilgisayar üzerinden verilen çevrimiçi eğitimi çok az hemşire (%8.6) istemektedir. Hemşirelerin yüz yüze eğitim tercihi, geleneksel ortamların sunduğu doğrudan etkileşim ve anında geri bildirimden kaynaklanıyor olabilir. Bu durum da uygulamalı becerilerin çok önemli olduğu klinik eğitimde kritik öneme sahip olabilir. Eğitimciler ve akranlarla yüz yüze etkileşim, gerçek zamanlı olarak daha dinamik tartışmalara ve sorun çözmeye de olanak sağlamaktadır. Bu görüşler, çevrimiçi öğrenmenin erişilebilirliğinin takdir edilmesine rağmen, hizmet içi eğitim söz konusu olduğunda, birçok hemşirenin hala yüz yüze eğitim ortamlarının yakınlığını ve doğrudan etkileşimini tercih ettiğini göstermektedir.

Araştırmaya katılan hemşirelerin HİE'e ilişkin görüşleri incelendiğinde; hemşirelerin %38.4'ü HİE almak istediğini belirtirken, %32.5'i HİE almak istemediğini belirtmiştir. Araştırmaya katılan hemşirelerin yalnızca %21.2'si HİE'ye gönüllü katılmakta ve %33.1'i HİE'yi faydalı bulmaktadır. Hemşirelerin %44.6'sı HİE'leri klinik içinde, %44.1'i ise hastanede verilmesini istemekte, bilgisayar üzerinden verilen çevrimiçi eğitimi çok az hemşire (%8.6) istemektedir. Hemşirelerin %46.7'si eğitimlerin gösterip yaptırma yöntemi ile verilmesi gerektiğini ifade ederken, bu eğitimlerin mesai saati içinde çalışırken verilmesini istediklerini (%55) ifade etmişlerdir. Hemşirelerin %39.7'si eğitimlerin yılda bir ve %69.3'ü eğitimlerin alanında uzman kişiler tarafından verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Hemşirelerin en çok hangi konuda eğitim almak istedikleri sorulduğunda; %25.8'i güncel hasta bakımları, %25.5'i ise ilk yardım konusunda eğitim almak istediklerini bildirmişlerdir. Eğitime en çok ihtiyacı olan birimler sorulduğunda; %24.3'ü yoğun bakımların, %24.1'i ise acil servis hemşirelerinin HİE'ye daha çok ihtiyacı olduğunu ifade etmiştir. Hemşirelere şimdiye kadar aldıkları HİE'e ilişkin görüşleri sorulduğunda; %17'si HİE'nin yaptıkları işin kalitesini olumlu yönde etkilediğini ifade etmiştir (Tablo 2).

Tablo 2: Hemşirelerin Hizmet İçi Eğitim ile İlgili Görüşleri (N=151)

Görüşler	Sayı	%	
HİE almak isteme durumu	Evet	58	38.4
	Hayır	49	32.5
	Bazen	44	29.1
HİE'e gönüllü katılma durumu	Evet	32	21.2

	Hayır	41	27.2
	Kısmen	78	51.7
HİE’i faydalı bulma durumu	Evet	50	33.1
	Hayır	23	15.2
	Kısmen	78	51.7
HİE’in verilmesi uygun görülen yer*	Klinik içi	83	44.6
	Hastane/Toplantı Salonu	82	44.1
	Bilgisayar üzerinden/çevrimiçi	16	8.6
	Üniversite	5	2.7
HİE’in verilmesi uygun görülen yöntem*	Gösterip yaptırma	98	46.7
	Anlatıp-tartışma	64	30.5
	Sunum üzerinden anlatma	48	22.9
HİE verilmesi uygun görülen zaman dilimi	Mesai saati içinde (çalışırken)	83	55.0
	Mesai saati içinde(çalışmıyorken)	41	27.2
	Mesai saati dışında	20	13.2
	Diğer	4	2.6
HİE’i almayı isteme sıklığı	Yılda bir	60	39.7
	Altı ayda bir	45	29.8
	Üç ayda bir	33	21.9
	Ayda bir	11	7.3
HİE’i almak istedikleri kişiler*	Alanında uzman kişiler	142	69.3
	Hekimler	28	13.7
	Akademisyen hemşire	19	12.7
	Klinisyen hemşire	10	4.9
	Yönetici hemşire	6	2.9
HİE almak istenilen konular*	Güncel hasta bakım uygulamaları	79	25.8
	İlk yardım	78	25.5
	İlaç uygulamaları	59	19.3
	Etkili konuşma becerileri	55	18.0
	Zaman yönetimi	35	11.4
Daha sık HİE verilmesi uygun görülen birimler*	Yoğun bakımlar	120	24.3
	Acil servis	119	24.1
	Cerrahi birimler	55	11.2
	Ameliyathane	53	10.8
	Süt çocuğu servisi	52	10.5
	Diyaliz üniteleri	49	9.9
	Dahili birimler	45	9.1
Şimdiye kadar aldıkları HİE’e ilişkin görüşler*			
	HİE’ler yaptığım işin kalitesini olumlu yönde etkiler.	97	17.0
	HİE’lerde anlatılan konular anlaşılır niteliktedir.	88	15.4
	HİE’ler hasta ve hasta yakınlarıyla olan ilişkilerimi olumlu yönde etkiler.	88	15.4
	HİE’ler diğer çalışanlarla olan ilişkilerimi olumlu yönde etkiler.	82	14.4
	Kurumumuzda verilen HİE’lerin süresi yeterlidir.	77	13.5
	Kurumumuzda verilen HİE’ler ihtiyaçlarımıza göre belirlenir.	65	11.4
	Kurumumuzda verilen HİE’lerin katılım sayısı uygundur.	52	9.1
	HİE konuları belirlenirken görüş ve önerilerim dikkate alınır.	22	3.9

*Birden fazla cevap verildiği için “n” katlanmıştır.

Hemşirelerin %46.7’si eğitimlerin gösterip yaptırma yöntemi ile verilmesi gerektiğini ifade ederken, bu eğitimlerin mesai saati içinde çalışırken verilmesini istediklerini ifade etmişlerdir. Serbest ve Alıcı’nın (2010) yaptığı çalışmada hemşireler eğitime katıldıkları sürenin mesai saatine dahil

edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Koç'un (2004) yaptığı çalışmada HİE'lerin çoğunlukla periyodik aralıklarla yapıldığı belirlenmiştir. HİE'lerin periyodik aralıklarla düzenlenmesi sürekli eğitim sisteminin bir özelliği olarak görülmektedir (Öztürk, 2008). Bu çalışmadakine benzer şekilde Öztürk'ün (2008) çalışmasında da hemşirelerin çoğunluğunun eğitimlerin çalışma saatleri içinde yapılmasını ve eğitimcilerin, alanında uzman kişiler olmasını istedikleri tespit edilmiştir. Savcı ve diğerlerinin (2021) yaptığı çalışmada HİE'lerin genellikle çalışma saatleri içerisinde gerçekleştirildiği (%94.6); katılımcıların HİE'lere uygun olmayan "hizmet içi eğitim saatleri" (%30.6) ve "personel yetersizliği" (%28.3) gibi nedenlerle katılamadıkları saptanmıştır. Eğitim düzeyi ile mesleki yenilikleri takip etme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Bluestone ve diğerlerinin (2013) yaptığı çalışmada etkili öğretim tekniklerinin HİE'nin öğrenme sonuçlarını iyileştireceğini belirtmiştir. Savcı ve diğerlerinin (2021) yaptığı çalışmada HİE'lerin büyük oranda düz anlatım yöntemi (%48.9) ve slayt (%50.1) kullanılarak yapıldığı saptanmıştır.

Bu çalışmada hemşirelerin ağırlıklı olarak etkili bulduğu öğretim yöntemi gösterip yaptırma olduğu için HİE'lerin bu şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Barutçugil'in (2002) yaptığı çalışmada öğretim için birden fazla yöntemin kullanılması gerektiği ve beceri kazandırılması hedeflenen eğitimlerde bireysel uygulamalara yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yapılan çalışmalar HİE tasarımı çeşitliliğin ve uygulamalı öğrenmenin önemini vurgulamaktadır (Barutçugil, 2002; Bluestone vd., 2013; Savcı vd., 2021). Bu yaklaşımlar, teorik bilginin yanı sıra pratik becerilerin de geliştirilmesine imkân tanıyarak, hemşirelerin işlerini daha etkili ve verimli bir şekilde yapmalarını sağlayabilir.

Bu araştırmada hemşirelerin %39.7'si eğitimlerin yılda bir ve %69.3'ü eğitimlerin alanında uzman kişiler tarafından verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Hemşirelerin en çok hangi konuda eğitim almak istedikleri sorulduğunda; %25.8'i güncel hasta bakımları, %25.5'i ise ilk yardım konusunda eğitim almak istediklerini bildirmişlerdir. Buğdaylı ve Akyürek'in (2017) yaptığı çalışmada hemşirelerin %20.3'ü CPR konusunda HİE almak istediklerini belirtmişlerdir. Kol ve diğerlerinin (2017) yaptığı çalışmada; hasta bakımı ile ilgili eğitim konuları arasında en çok talep edilenlerin kardiyopulmoner resüsitasyon, sıvı-elektrolit dengesi, güvenli ilaç uygulaması ve yara bakımı olduğu belirtilmiştir. Sözü edilen çalışmalarda da bu çalışmada olduğu gibi hemşirelerin eğitim tercihlerinin, güncel hasta bakımları ve ilk yardım gibi acil ve temel müdahaleleri içeren konularda yoğunlaştığı görülmektedir (Buğdaylı ve Akyürek, 2017; Kol vd., 2017). Hemşirelerin, CPR gibi kritik yaşam destek becerilerine olan ilgisi, özellikle acil durumlarda hayati öneme sahip olduğu için yüksektir. Bu çalışmada hemşirelerin %24.3'ü yoğun bakımların, %24.1'i ise acil servis hemşirelerinin HİE'ye daha çok ihtiyacı olduğunu ifade etmiştir. Yoğun bakım hemşireliği, durumu kritik olan hastalara kapsamlı bakımın ve tedavinin verildiği özelleşmiş bir hemşirelik alanı olarak tanımlanmaktadır (Kavaklı vd., 2009). Yoğun bakımlar, sağlık ekibinin vazgeçilmez bir üyesi olan hemşireler için, diğer çalışma alanlarından oldukça farklıdır ve yoğun bakım hemşireliği çok özel eğitimleri ve uygulamaları kapsayan, araştırma sonuçlarından yararlanmayı gerekli kılan bir hemşirelik alanıdır (Özkul vd., 2012). Yoğun bakımlarda görev alan hemşireler güvenli ve kaliteli bakımın geleceğini şekillendirmede önemli bir konuma sahiptirler. Bu ünitelerde organize olmuş, istekli ve profesyonel hemşireler en üst düzeyde sağlık hizmeti sunabilmektedir (Hatipoğlu, 2002). Yoğun bakım ve acil servis birimlerinde çalışan hemşirelerin HİE'ye daha fazla ihtiyaç duymalarının sebebi, bu birimlerde sık sık kritik durumlarla karşılaşılması ve bu durumların hızlı ve etkili müdahale gerektirmesidir. Hemşirelerin bu eğitimleri istemeleri, bu alanlarda karşılaştıkları zorlukların ve sorumlulukların bilincinde olmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Bu çalışmada hemşirelere şimdiye kadar aldıkları HİE'ler hakkındaki görüşleri sorulduğunda; %17'si HİE'nin yaptıkları işin kalitesini olumlu yönde etkilediğini ifade etmiştir. Chang ve diğerlerinin (2016) yaptığı çalışmada, HİE'nin yoğun bakım ünitelerindeki hastaların hemşirelik bakım kalitesini geliştirmeye ve hastalıkla ilgili komplikasyon riskini azaltmaya yardımcı olduğu vurgulanmıştır.

Hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ile HİE isteme durumları karşılaştırıldığında; 22-35 yaş grubundakilerin çoğu (%55.2) HİE almak isterken, 36-49 yaş grubundakilerin çoğu (%71.4) istememektedir (p=.004). HİE almak isteyen kadın hemşirelerin sayısı erkeklerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde fazladır (p=.012). Eğitim durumu lisans olan hemşirelerin HİE almak isteme durumları da diğer eğitim durumundaki hemşirelere göre oldukça yüksektir (p=0.028). Çalışma süresi

16 yıldan fazla olan ve 6-10 yıl olan hemşirelerin HİE almak isteme durumları da diğerlerinden fazladır (p=0.027). Çalıştığı birimi seven ve HİE'yi faydalı bulan hemşirelerin de HİE'yi isteme durumları istatistiksel olarak anlamlı biçimde yüksektir (p<.001) (Tablo 3).

Tablo 3: Hemşirelerin Tanıtıcı Özellikleri ile HİE İsteme Durumlarının Dağılımı (N=151)

Tanıtıcı Özellikler	HİE Almak İsteme Durumu						χ ² †	p*
	İstiyor		Kısmen istiyor		İstemiyor			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Yaş								
22-35 yaş	32	55.2	23	52.3	13	26.5	15.19	0.004*
36-49 yaş	26	44.8	18	40.9	35	71.4		
50 yaş ve üstü	-	-	3	6.8	1	0.7		
Cinsiyet							8.77	0.012*
Kadın	46	79.3	34	55.1	27	77.3		
Erkek	12	20.7	10	44.9	22	22.7		
Medeni Durum							3.701	0.157
Evli	42	72.4	31	70.5	42	85.7		
Bekâr	16	27.6	13	29.5	7	14.3		
Eğitim Durumu							14.131	0.028*
Lise	13	22.4	5	14.6	4	8.2		
Ön Lisans	10	17.2	12	29.1	22	44.9		
Lisans	32	55.2	25	53.0	23	46.9		
Lisans Üstü	3	5.2	2	3.3	-	-		
Çalıştığı Birim							7.01	0.319
Acil	10	17.2	11	25.0	12	24.5		
Ameliyathane	9	15.5	11	25.0	7	14.3		
Yoğun Bakımlar	26	44.8	17	38.6	16	32.7		
Diğer Riskli Birimler	13	22.4	5	11.4	14	28.6		
Toplam Çalışma Süresi							14.22	0.027*
1-5 yıl	13	22.4	10	22.7	2	4.1		
6-10 yıl	15	25.9	15	34.1	11	22.4		
11-15 yıl	11	19.0	8	18.2	12	24.5		
16 yıl ve üzeri	19	32.8	11	25.0	24	49.0		
Şu anki Birimde Çalışma Süresi							3.72	0.714
1-5 yıl	34	58.6	23	52.3	25	51.0		
6-10 yıl	14	24.1	8	18.2	13	26.5		
11-15 yıl	6	10.3	6	13.6	7	14.3		
16 yıl ve üzeri	4	6.9	7	15.9	4	8.2		
Çalıştığı Birimi Sevme Durumu							19.44	<0.001*
Seviyor	42	72.4	36	81.8	22	44.9		
Sevmiyor	4	6.9	-	-	10	20.4		
Kısmen Seviyor	12	20.7	8	18.2	17	34.7		
Son 1 yılda katıldıkları HİE sayısı							1.418	0.492
1-5 kez	50	92.6	41	95.3	41	97.8		
	4	7.4	2	4.7	1	2.2		

(mean=2,64±1,86, min=1, max=10) 6-10 kez									
HİE'yi faydalı bulma durumu									
Evet	30	51.7	8	18.2	12	24.5		30.08	<0.001*
Kısmen	22	37.9	34	77.3	22	44.9			
Hayır	6	10.3	2	4.5	15	30.6			

†=χ²: ki-kare testi, *p <0.05 anlamlılık değeri

Hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ile HİE isteme durumları karşılaştırıldığında; 22-35 yaş grubundakilerin çoğu HİE almak isterken, 36-49 yaş grubundakilerin çoğu istememektedir. Norushe ve diğerlerinin (2004) yaptığı çalışmada; yaşın, hemşirelerin hizmet içi eğitime katılımlarına ilişkin ihtiyaç ve motivasyonlarında bir faktör olabileceği belirtilmiştir. Daha genç hemşireler genellikle daha yeni eğitim deneyimlerine sahip oldukları için sürekli eğitim fikrine daha alışkındırlar. Yaşı daha büyük hemşireler yetkinlik, iş, yaşam ve eğitim arasında denge kurma konusundaki potansiyel endişelerden dolayı HİE'ye katılmaya daha az istekli olabilirler. Aynı zamanda bu isteklerini etkileyen aile veya kişisel sağlık gibi iş dışında başka öncelikleri de olabilir.

HİE almak isteyen kadın hemşirelerin sayısı erkeklerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde fazladır. Duman ve diğerlerinin (2016) yaptığı çalışmada erkeklerin HİE'ye katılmayı çok fazla tercih etmedikleri saptanmıştır. Yapılan çalışmalar kadın hemşirelerin erkek meslektaşlarına kıyasla HİE'ye katılma isteklerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir (Nogueira vd., 2021; Tong vd., 2023). Bu durum, kadın hemşirelerin mesleki uygulamalarının bir parçası olarak eğitim ve öğretime daha fazla önem vermeleri nedeniyle, sürekli mesleki gelişim fırsatlarına yönelik tercihlerde cinsiyet farklılığına işaret eden bulgularla tutarlıdır.

Bu çalışmada eğitim durumu lisans olan hemşirelerin HİE almak isteme durumları da diğer eğitim durumundaki hemşirelere göre oldukça yüksektir. Lisans mezunu hemşireler (%55.2) HİE almak isterken ön lisans mezunu hemşirelerin (%44.9) çoğunlukla HİE almayı istemediği tespit edilmiştir. Ayrıca lisans üstü mezunlarının tamamının HİE almak istediği görülmüştür. Çelen ve diğerlerinin (2007) 102 yoğun bakım hemşiresinde yaptığı çalışmada hemşirelerin %48.3'ünün lisans/lisans üstü düzeyinde eğitim aldığı tespit edilmiştir. Kanber'in (2011) yaptığı çalışmada hemşirelerin %20'sinin lise mezunu olduğu sadece %15.8'inin lisans/lisans üstü seviyesinde eğitim aldığı tespit edilmiştir. Kahveci'nin (2018) yaptığı çalışmada da araştırmaya katılan hemşirelerin %16'sı lise, %51'inin lisans/lisans üstü mezunu olduğu tespit edilmiştir. Hemşirelik mesleği için uygun ve yeterli görülen eğitim 4 yıllık lisans eğitimidir (Ülker 2005). Bu bulgulara göre araştırmanın yapıldığı hastanenin eğitim düzeyinin orta düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Yapılan çalışmada da görüldüğü gibi eğitim düzeyi arttıkça eğitimin öneminin farkındalığı da artmaktadır.

Çalışma süresi 16 yıldan fazla olan ve 6-10 yıl olan hemşirelerin HİE almak isteme durumları da diğerlerinden fazladır. Farklı iş deneyimlerine sahip hemşirelerin HİE'e yönelik istekleri değişebilmektedir. 6-10 yıl veya 16 yıldan fazla deneyime sahip hemşirelerin HİE'e daha fazla istek göstermesi, kariyer ortası profesyonellerin becerilerini korumak ve geliştirmek için sürekli öğrenmenin önemini anladıklarını göstermektedir. Kallio ve diğerlerinin (2020) yaptığı çalışmada sürekli mesleki gelişim ihtiyacının alandaki deneyimle birlikte arttığı belirtilmiştir. Bu durum, yetkin kalabilmek ve en yüksek kalitede bakım sağlayabilmek için sürekli eğitimin kritik önem taşıdığı sağlık hizmetlerinin sürekli gelişen doğasının farkına varılmasından kaynaklanıyor olabilir.

Çalıştığı birimi seven ve HİE'yi faydalı bulan hemşirelerin de HİE'yi isteme durumları istatistiksel olarak anlamlı biçimde yüksektir. Tan ve Koç'un (2014) yaptığı çalışmada hemşirelerin işlerini severek yaptıkları ve işlerinden memnun oldukları tespit edilmiştir. Çelik'in (2012) yaptığı çalışmada da hemşirelerin %74.9'u mesleği sevdiğini ifade etmiştir. Bireylerin işlerini severek yapması işin kalitesini artırır. Hemşirelik mesleği, binlerce yıl önce sevgi ve şefkatle hasta bakımı ve sağaltım yaklaşımlarından köklerini almıştır (Bradshaw 1998).

4.Sonuç

Bu araştırma, riskli birimlerde çalışan hemşirelerin HİE'ye yönelik görüşleri ve bu eğitimlerin önemini vurgulamaktadır. Sonuçlar, hemşirelerin büyük çoğunluğunun HİE'yi mesleki gelişimleri için önemli bulduğunu göstermektedir. Özellikle, kadın hemşireler HİE'ye daha fazla ilgi gösterirken, eğitim düzeyi yükseldikçe HİE'ye olan ilgi artmaktadır. Hemşirelerin çoğunluğu; yüz yüze eğitim şeklinde, eğitimlerin mesai saatleri içinde ve alanında uzman kişiler tarafından verilmesini tercih etmektedirler. Eğitim içerikleri olarak, güncel hasta bakım uygulamaları ve ilk yardım konuları öne çıkmaktadır. Bu sonuçlar, riskli birimlerde çalışan hemşirelerin sürekli eğitim ihtiyacını ve HİE'in etkinliğini artıracak stratejilerin geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Hemşirelerin eğitim tercihlerini ve ihtiyaçlarını dikkate alarak planlanan HİE programları, hemşirelerin mesleki yetkinliklerini artırabilir ve hasta bakım kalitesine olumlu katkılarda bulunabilir.

Çalışma sonuçları doğrultusunda hemşirelere HİE'in yararlarına yönelik bilgilendirme eğitimleri verildikten sonra HİE programlarının uygulanması önerilir. Ayrıca hemşirelerin HİE almak istememe sebeplerinin öğrenilmesi ve buna yönelik önlemler alınması bakımından derinlemesine nitel çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Kaynaklar

- Aytaç, T. (2000). Hizmet içi eğitim kavramı ve uygulamada karşılaşılan sorunlar. *Milli Eğitim Dergisi*, 147.
- Barutçugil İ. (2002). Eğitim Becerilerinin Geliştirilmesi Eğiticinin Eğitimi. Ed: Başoğlu C, Kariyer Yayıncılık, İstanbul, s.297-315.
- Bluestone, J., Johnson, P., Fullerton, J., Carr, C., Alderman, J., & BonTempo, J. (2013). Effective in-service training design and delivery: evidence from an integrative literature review. *Human resources for health*, 11, 1-26.
- Bradshaw A. (1998) Charting Some Challenges in the Art and Science of Nursing, *The Lancet*, 351: 438–440.
- Byungura, J. C., Nyiringango, G., Fors, U., Forsberg, E., & Tumusiime, D. K. (2022). Online learning for continuous professional development of healthcare workers: an exploratory study on perceptions of healthcare managers in Rwanda. *BMC Medical Education*, 22(1), 1-14.
- Chang, Y. Y., Yu, H. H., Loh, E. W., & Chang, L. Y. (2016). The efficacy of an in-service education program designed to enhance the effectiveness of physical restraints. *Journal of Nursing Research*, 24(1), 79-86.
- Çelen, Ö., Karaalp, T., Kaya, S., Demir, C., Teke, A., Akdeniz, A. (2007). Gülhane askeri tıp fakültesi eğitim hastanesi yoğun bakım ünitelerinde görev yapan hemşirelerin uygulanan hizmet içi eğitim programlarından beklentileri ve bu programlar ile ilgili düşünceleri. *Gülhane Tıp Dergisi*, 49(1), 25-31.
- Duman, Ç. S., Suluhan, D., & Durduran, Y. (2016). Birinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışan hekim dışı sağlık profesyonellerinin hizmet içi eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi. *Medical Journal of Bakirkoy*, 12(3).
- Hatipoğlu S. (2002) Cerrahi yoğun bakım hemşireliği ilkeleri. *Gülhane Tıp Dergisi*, 44 (4): 475.
- Kallio, H., Voutilainen, A., Viinamäki, L., & Kangasniemi, M. (2020). In-service training to enhance the competence of health and social care professionals: A document analysis of web-based training reports. *Nurse Education Today*, 92, 104493.
- Kavaklı, Ö., Uzun, Ş., & Arslan, F. (2009). Determination of the professional behavior of the intensive care nurses. *Gülhane Medical Journal*, 51(3), 168-173.
- Kıskaç., N., & Babaoğlu, E. (2022). Hemşirelerin hastaların özbakım gereksinimlerine yönelik uygulanan hemşirelik müdahalelerine bakış açılarının kalitatif olarak incelenmesi. *Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 49-60.
- Kol, E., Ilaşlan, E., & Turkay, M. (2017). Training needs of clinical nurses at an university hospital in Turkey. *Nurse Education in Practice*, 22, 15-20.

- Nogueira, I. C., Santos, D. D. S., Sanfelice, C. F. D. O., Silva, E. M., & Assis, A. E. S. Q. (2021). Gender debate as a challenge in nursing training. *Revista Brasileira de Enfermagem*, 74, e20201001.
- Norushe, T. F., Van Rooyen, D., & Strumpher, J. (2004). In-service education and training as experienced by registered nurses. *Curationis*, 27(4), 63-72.
- Özkul Özel, H., Yurtsever, D., & Mutlu, S. (2012). Temel Hemşirelik Uygulamalarına İlişkin Hizmet İçi Eğitimin Değerlendirilmesi. *Okmeydanı Tıp Dergisi* 28(3):146-150.
- Özpullat, F. (2006). Sağlık Bakanlığı Ankara Dış Kapı Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde Çalışmakta Olan Sağlık Personelinin Hizmet İçi Eğitim Programına İlişkin Görüşlerinin Saptanması. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Eğitimi Programı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Öztürk, H. (2008). Hemşirelerin hizmet içi eğitimlerle ilgili yaşadıkları sorunlar, beklenti ve önerileri. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 16(61), 41-49.
- Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurum ve Kuruluşlarında Görevli Personele Döner Sermaye Gelirlerinden Ek Ödeme Yapılmasına Dair Yönetmelik. (2007). Resmi Gazete (Sayı: 26624). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/08/20070825-3.htm>, Erişim Tarihi: 20.01.2020
- Savcı, C., Şerbetçi, G., & Hacer, Ö. Z. E. L. (2021). Hemşire ve Ebelerin Hizmet İçi Eğitim Uygulamalarına Yönelik Görüş ve Beklentilerinin Belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 3(2), 77-82.
- Serbest, Ş., & Alıcı, S. U. (2010). Özel bir hastane grubunda çalışan hemşirelerin kurumdaki hizmet içi eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 18(2), 98-105.
- Sowers, J. A., & Smith, M. R. (2004). Evaluation of the effects of an inservice training program on nursing faculty members' perceptions, knowledge, and concerns about students with disabilities. *Journal of Nursing Education*, 43(6), 248-252.
- Tan, F. Z., & Koç, Z. (2014). Karabük Eğitim Araştırma Hastanesi'nde çalışan sağlık personelinin hizmet içi eğitimlere bakışı. *Business & Management Studies: An International Journal*, 2(3), 321-347.
- Tong, L. K., Zhu, M. X., Wang, S. C., Cheong, P. L., & Van, I. K. (2023). Gender similarities and differences in the perception of caring among nurses during the COVID-19 pandemic: a mixed-methods study. *BMC nursing*, 22(1), 1-11.
- Uhawenimana, T. C., Gakwerere, M., Ngabonzima, A., Yamuragiye, A., Harindimana, F., & Ndayisenga, J. P. (2023). Nurses and midwives' perspectives on technology-enhanced learning and continuous professional development on emergency obstetric and neonatal care in rwanda. *medRxiv*, 2023-08.
- Ülker, S. (2005). 12 Mayıs Dünya Hemşireler Günü, Odak Ofset, Ankara.
- Yektatalab, S., Momennasab, M., Parvizy, S., & Mousazadeh, N. (2020). Intensive care unit nurses' perception of the barriers to effective in-service education: A qualitative study. *J Nurs Midwifery Sci*, 7(4), 241-49.